

Millî Piyango Teşkiline dair olan 3670 sayılı Kanunun 7 nci ve 10 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/120)

T. C.

Başbakanlık

12 . I . 1951

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1793,6/183

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millî Piyango teşkiline dair 11 Temmuz 1939 tarih ve 3670 sayılı Kanunun 7 ve 10 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 11 . I . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Millî Piyango teşkili hakkındaki 3670 sayılı Kanunun 7 nei maddesi gereğince biletlere her keşidede isabet edecek ikramiye ve amorti bedellerinin tediyesine bir karşılık olmak üzere Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından Piyango İdaresinin geçmiş çekilişler hâsulatından ortalama 6 milyon lira civarında bir meblâğ bloke edilir ve bu blokaj mukabilinde banka bilet hâmillerine ikramiye ve amortile-rin tediyesini taahhüt ederdi.

Bu kadar ehemmiyetli bir meblâğın mahza bir taahhüt zımında bankada gayrimüsmir bir şekilde bulundurulmasındaki mahzur göz önüne alınarak karşılığın gelir getiren bir kıymetle tesisi düşünülmüş ve Hazine kefaletiyle çıkarılmış bulunan Tasarruf Bonosu limitinin artırılması hakkındaki 4120 sayılı Kanuna bahis mevzuu karşılığın tasarruf bonusu olabileceği hakkında bir hüküm konulmuştur.

Bu hüküm sayesinde idare gelirinin blokaj sürelerinde faizsiz olarak beklemesi önlenmişse de hâsulatın senesi içinde Hazinece gelir kaydedilememesi hali devam etmiştir.

Bir taraftan bu mahzur diğer taraftan tedavüldeki tasarruf bonolarının gittikçe azalması karşısında Merkez Bankasınca bilet hâmillerine karşı yapılacak taahhüdün nakit veya Hazine bonusu-na istinat ettirilmesi düşünülmüştür.

Tasarının diğer maddesine gelince, bunda da biletlerin hâmillerine mahsus olduğu açıklanmakta, ikramiye veya amorti bedellerinin bir sene zarfında tahsil edilmediği takdirde, idarece irat kaydolunacağı tasrih olunmaktadır.

Biletlere ve alınmayan bedellere halen uygulanan usuller de esasen bunlardan ibarettir. Bu defa kanuniyet iktisap etmeleri için görülen lüzum piyango biletlerine mahsus özellikleri lâyikiyle bilmeyen bâzı hâmillerin zevaliyet iddiasıyla vâkı mütalâlelerini önlemekten ibarettir.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/120
Karar No. 25

1 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Millî Piyango Teşkiline dair 11 temmuz 1939 tarih ve 3670 sayılı Kanununun 7 ve 10 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun tasarısı komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla Maliye Bakanlığı temsilcisi ile Millî Piyango Müdürü hazır buldukları halde incelendi.

Gerek Maliye Bakanlığı temsilcisi ve gerek Millî Piyango Müdürü verdikleri izahlarda, teklif olunan değişikliğin bir taraftan Millî Piyango İdaresine ait altı milyon lira gibi mühim bir meblâğın muattal bırakılmasını ve diğer taraftan bazı piyango biletlerinden doğan ihtilâfların önlenmesini istihdaf ettiğini belirttiler.

Yapılan müzakere sonunda, 4120 sayılı Kanun gereğince tasarruf bonolarının Merkez Bankası tarafından nakid yerine kabul edilmesi sayesinde, Millî Piyango İdaresinin % 4 faiz getiren bu bonoları ikramiye ve amorti tediyatı karşılığı olarak Merkez Bankasına tevdi ettiği, ancak bu bonoların tasfiyesi cihetine gidildiğinden, Hazine Bonolarının bunların yerine ikamesi suretiyle hem adı geçen idareye parasını işletmek ve hem de Hazineye, Millî Piyango gelirini tahassül ettiği anda büt-

çeye irat kaydetmek imkânlarını sağlayacağı neticesine varılmıştır. Zayi piyango biletlerinden doğan ihtilâfların ise, 3670 sayılı Kanunun onuncu maddesinde yapılması derpiş olunan değişiklik sayesinde önüne geçileceği kanaati hâsıl olmuştur.

Tasarımın tümü kabul edildikten sonra maddelerin müzakeresinde değiştirme yapılmasına lüzum görülmemiş ve tasarı oy birliğiyle tasvip olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu

Başkanı

Rize

İ. Akçal

Kâtip

Zonguldak

Mardin

A. Kalav

Samsun

Ş. Uluçay

Trabzon

T. Koral

Sözcü

Giresun

H. Erkmen

Malatya

E. Doğan

Muş

F. Kılıçlar

Seyhan

Z. Akçal

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/120
Karar No. 79

30 . IV . 1951

Yüksek Başkanlığa

Millî Piyango teşkiline dair olan 3670 sayılı Kanununun 7 nci ve 10 neu maddelerinin değiştirilmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 19 . I . 1951 tarihli ve 6/183 sayılı tezkeresiyle sunulan ka-

nun tasarısı Maliye Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığı temsilcisi, Millî Piyango Müdürü ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından davet olunan uzman huzuriyle incelenip görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde; Millî Piyango teşki-

li hakkındaki 3670 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince biletlere her keşidede isabet edecek ikramiye ve amorti bedellerinin tediyesinde bir karşılık olmak üzere Cumhuriyet Merkez Bankası, Piyango İdaresinin geçmiş çekilişler hasılatından ortalama 6 milyon lirayı bloke ederek bu blokaj mukabilinde bilet hâmillerine ikramiye ve amortilerin tediyesini taahhüt ettiğinden dolayı fazla bir miktarda olan bu meblâğın mahza bir taahhüt mukabili olarak Bankada semere vermiyen bir şekilde bulundurulmasındaki mahzuru önlemek ve aynı kanunun 10 ncu maddesinin tadili ile de biletlerin hâmillerine mahsus olduğunu ve tahsil olunmayan ikramiye ve amortilerin bir sene müddet geçtikten sonra idarece irat kaydolanmasını temin etmek maksadiyle tasarının hazırlanmış olduğu bildirilmektedir.

Komisyonomuz tasarının tümü üzerinde yaptığı görüşmelerden sonra maddelerin müzakeresine girmiş ve raportörün verdiği izahata nazaran, 4120 sayılı Kanunla bahis mevzuu karşılığın tasarruf bonusu da olabileceği kabul edildikten sonra idare gelirlerinin blokaj müddetince faizsiz beklememesi önlenmiş ise de hasılatın senesi içinde Hazinece gelir kaydedilmemesi mahzuru bertaraf etmek, diğer taraftan tedavüldeki tasarruf bonolarının gittikçe azalması karşısında Merkez Bankasınca bilet hâmillerine yapılacak taahhüdün nakit veya Hazine bonosuna istinat ettirilmesi düşüncesiyle birinci maddenin hazırlandığı ifade olunmuştur.

Hükümet tasarısının birinci maddesindeki «Bu banka hakkındaki 1715 sayılı Kanunun muaddel 38 nci maddesi gereğince mezkûr bankaca iskontoya kabulü caiz Hazine bonusu tevdi edilerek tesis olunur. Karşılık olarak tevdi edilecek bonoların bir banka tarafından ibrazına mahal yoktur» ibaresinin, Merkez Bankası Kanununun umumi prensibine muhalif olması dolayısıyla maddeden çıkarılması ve yerine «Hazine bonusu tevdi suretiyle tesis olunur» kaydının konulması ile madde tadilen kabul edilmiştir.

Tasarının ikinci maddesi; zayi piyango biletlerinden doğan ihtilâfların hallini istihdaf etmiş ve bu maksatla Millî Piyango biletlerinin hâmiline mahsus olduğunu, ikramiye ve amortilerin ödenmesi için biletlerin bir senelik müddet içinde ibrazının şart bulunduğunu, zayi ol-

duğu bildirilen biletlerin fiilen ibraz edilmedikçe ikramiye ve amortilerin verilmeyeceğini tasrih etmiştir.

Millî Piyango İdaresine ibraz olunacak biletler için ledelicap mahkemeye müracaat edilmesi ve mücbir sebepler karşısında bu müddetin 10 seneye çıkarılması ve bu suretle vatandaş hukukunun muhafaza edilmesi mütalâası ileri sürülmüş ise de, bir şansa iştirak keyfiyetinde başka bir mahiyet taşımayan bu husus hakkında Garp memleketlerinde de aynı hukuki rejimin جاری olduğu ve idareye bilet ibrazı müddetinin altı aya münhasır bulunduğu bu husustaki tetkikat raporunda ve verilen izahattan anlaşılacağı olduğundan madde, üzerinde yapılar kelime değişikliği ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 ve 3 ncu maddeleri aynen kabul edilmiş ve Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

Başkan V.	Sözcü	
Burdur	Çanakkale	Afyon K.
F. Çelikbaş	E. Kalafat	A. Veziroğlu
Antalya	Ankara	Bahkesir
A. Sarıoğlu	M. Bayramoğlu	E. Budakoğlu
Çanakkale	Erzincan	Eskişehir
K. Akmanlar	N. Pekcan	A. Potuoğlu
Giresun	İstanbul	İzmir
M. Şener	A. H. Başar	B. Bilgin
Kırklareli	Konya	Konya
Ş. Bakay	R. Birand	M. A. Ülgen
Malatya	Mardin	Seyhan
M. S. Eti	Dr. K. Türkoğlu	Dr. S. Barı
Trabzon		Urfa
S. F. Kalaycıoğlu		Dr. F. Ergin

Beş üyenin muhalefet şerhi :

Tasarının 2. maddesinin üçüncü fıkrasında mevcut olan : «Çekilişten evvel veya sonra her ne suretle olursa olsun zayi olduğu bildirilen biletlerin sahiplerine, bilet ibraz edilmedikçe ikramiye veya amorti verilmez.» hükmünün kaldırılmasına ve ikinci maddenin sonuna ; «mücbir sebepler zuhurunda bu müddet beş senedir.» fıkrasının ilâvesine aşağıdaki sebeplerle kaani bulunarak muhalefet ediyoruz :

1. Üçüncü fıkradaki : «... zayi olduğu bildirilen biletlerin sahiplerine ...» cümlesinden anlaşıldığı üzere ihtilâf mevzuu olabilecek biletler, Piyango İdaresinin satmış ol-

duğu ve bu suretle bu İdarenin tasarrufundan çıkarak alıcı tasarrufuna geçmiş olan biletlerdir. Şu halde bu nevi biletler üzerinde İdarenin mülkiyet hakkı kalmamıştır. Binaenaleyh ihtilâf, bileti İdareden satın almış olan ile bu bilet üzerinde her hangi bir sebeple hak iddia eden arasında cereyan edecektir. o takdirde ise bu fıkra maksadı temine kâfi gelmiyecektir. Çünkü ihtilâfın hallini umumi hükümlerden ve mahkemelerin gözünden ayırarak sadece bu fıkranın kayıtları içine sokmakla vatandaşın Anayasa ile tanınan dâva hakkını nezederek Piyango İdaresinin mutlak takdirine terketmektedir. Bu hâl ise vatandaş haklarının ihlâli ve iskatı neticesini doğurmakla beraber İdareye karşı mevcut umumi itimadı sarsmaya kadar gidebilir.

2. Aynı ikinci maddenin son fıkrasında ki : «Çekiliş gününden itibaren bir yıl içinde ibraz edilmeyen biletlere ait ikramiye ve amortiler tutarı Piyango İdaresince irat kaydolunur.» hükmü de, ikinci maddeden çıkarılması lüzumunu yukarda arz ve izah ettiğimiz üçüncü fıkrayı, vatandaş hakları aleyhine takviyeye yaramaktadır. Zira bu son fıkra-

daki bir senelik ibraz müddeti çok kısadır. Faraza çalınan veya sahibinden zorla alınan bir piyango biletinin bir sene zarfında İdareye ibraz edilememesi vârit olduğu gibi miras ihtilâfları, ağır hastalık, cinnet, su baskınları, yangınlar ve deprem gibi mücbir sebeplerle de yine bir senelik çok kısa zaman zarfında piyango biletinin İdareye ibraz edilmesine fiilen inkân elde edilemiyebilir. Bu hâlleri derpiş eden biz muhalif arkadaşlarımız teminatlı bir çare olmak üzere ikinci maddenin en sonuna : «mücbir sebeplerin zuhurunda bu müddet beş senedir» fıkrasının ilâvesine taraftarız. Ki bu fıkra sayesinde, mücbir sebeplerin neler olduğunu, vârit bulunup bulunmadığını mahkemeler tesbit ve takdir edeceği için bu yoldan vatandaşın dâva hakkı da korunmuş ve bertaraf edilmemiş olacaktır.

Bolu
M. Güçbilmez
İstanbul.
C. Türkgeldi

Elâzığ
Ö. F. Sanaç
Kastamonu
H. Türe

Van
F. Melen

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Millî Piyango teşkiline dair 11 Temmuz 1939 tarih ve 3670 sayılı Kanununun 7 ve 10 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 11 . VII . 1939 tarih ve 3670 sayılı Kanununun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Her keşide biletlerinin tevziinden evvel o keşide ikramiye ve amortilerinin tamamının karşılığı; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde, Piyango İdaresince nakit, veya bu Banka hakkındaki 1715 sayılı Kanunun muaddel 38 nci maddesi gereğince mezkûr Bankaca iskonto-ya kabulü caiz Hazine bonusu tevdi edilerek tesis olunur. Karşılık olarak tevdi edilecek bonoların bir banka tarafından ibrazına mahal yoktur. Cumhuriyet Merkez Bankası, ikramiye ve amortilerin tediyesini taahhüt eyler. Bu taahhüt Millî Piyango biletleri üzerinde tasrih edilir».

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Piyango teşkiline dair olan 3670 sayılı Kanununun 7 ve 10 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 11 . VII . 1939 tarihli ve 3670 sayılı Kanununun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Her keşide biletlerinin tevziinden evvel o keşide ikramiye ve amortilerinin tamamının karşılığı; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde, Piyango İdaresince nakit veya hazine bonusu tevdi suretiyle tesis olunur.

Cumhuriyet Merkez Bankası, ikramiye ve amortilerin tediyesini taahhüt eyler. Bu taahhüt Millî Piyango biletleri üzerinde tasrih edilir.